

LEVJATAN: Što je politologija?

ZAKOŠEK: Jednostavna definicija bi bila da je politologija jedna od društvenih znanosti koja je definirana specifičnim metodama istraživanja i načinima na koje pristupa predmetu. Politika je višedimenzionalan i višefaktorski fenomen koji se može istraživati psihološki, ekonomski..., riječju, politička znanost je znanost koja se konstituirala posebnom metodom istraživanja.

LEVJATAN: Što je, po Vama, srž rasprave jednina/množina, zašto jedno u odnosu na drugo? Možete li nam uz to kazati i kakav je utjecaj marksizma na današnju hrvatsku politologiju, postoji li uopće takav utjecaj?

ZAKOŠEK: Naglasio bih dvije razine. Treba razgovarati metodološki i na pitanju institucionalne povijesti razvoja fakulteta. Obje razine su bitne.

Metodološki: studirao sam u doba političkih nauka, kad nije bilo profiliranih nastavnika i predmeta, možda jedino nekoliko uglednih politologa, drugi su uglavnom završili druge fakultete. Politologija nije bila profilirana tijekom prvih desetljeća na faksu. Zašto? Jer je jugoslavenski sistem smatrao da je novum koji se ne može istraživati pomoću građanske znanosti. Novum je bilo društveno samoupravljanje, ideja je bila da se zasebne institucije politike ukidaju, one su obilježje građanske države. Neposredno iz proizvodnje, iz poduzeća i radnika, da se tako dođe do općih interesa u društvu. To je bila marksistička ideja zajednice.

1 Dr. sc. Nenad Zakošek je redoviti profesor na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu na kojem predaje kolegije: Uvod u komparativnu politiku, Komparativni politički sustavi, Klasične teorije društvenog razvoja i Suvremene teorije društvenog razvoja na preddiplomskom te Teorije razvoja na diplomskom studiju.

2 Boris Babić, Ana Laća i Katarina Muše su studenti preddiplomskog studija politologije na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu.

Institucionalno: pomirba da djeluju partijski, ali unutar zajednice. Faks je bio od početka koncipiran kao mali društveni fakultet koji će imati bolje ekonomiste od ekonomskog, bolje sociologe od sociologa... Kao multidisciplinarna akademska ustanova, no faktički su neke discipline bile stvarno istaknute, npr. filozofija. U pravu nisimo uspjeli zadržati uspješne profesore, nisu sve discipline bile jake. Logikom tih disciplina, nedostajala je integracija fakulteta, a i profiliranje političke znanosti. Skupom u Opatiji se o tome počelo razgovarati. Fakultet je bio rascijepljena institucija s ambivalentnim položajem. Postojala su ograničenja u razvoju discipline. Naša generacija (Grdešić, Kasapović, Zakošek...) počela je znanstveno napredovati raspadom partije, iako su npr. Grdešić i Kasapović bili u partiji, a ja ne. Istraživački smo se bavili politički aktualnim fenomenima. Radilo se o metodološkoj inovaciji. Zbornik je vrlo kritičan spram stanja. Tek je ovaj proces usuglašavanja kurikuluma u okviru Bolonije definirao što se smatra jezgrom politologije i to je dovelo do konačne (konfliktne) afirmacije politologije kao glavnog područja kojim se trebaju baviti znanstvenici na ovom fakultetu. To su neki doživjeli kao uvredu. Kod mladih ljudi je prevladala afirmacija na politologiju na politološki način, a ne parcijalnim disciplinama.

LEVUJATAN: *Postoji li uopće slična rasprava na svjetskoj razini i koja je dominantna struja (da to tako nazovemo)?*

ZAKOŠEK: To se ne može prebaciti na svjetski plan, politologija je od 1960-ih godina u Europi, a u SAD-u i ranije u jedini (u Francuskoj u pluralu u varijanti kao „school of economics and political sciences“). Živimo u doba interdisciplinarnosti – svi pristupi su nastali negdje drugdje, društvene znanosti se prožimaju i oploduju. Treba surađivati, postoji razmjena, ali prilagođavanjem logici istraživanja.

Nema dileme da postoji politologija u jedini, ali uz obaveznu interakciju s drugim znanostima (ekonomijom, filozofijom ...) da od njih uzima ali i da daje drugima.

LEVUJATAN: *Što mislite kakav je izvedbeni plan studija politologije, treba li ga standardizirati? Također, kakav je Vaš stav o kadrovskoj politici FPZG-a?*

ZAKOŠEK: Što se tiče promjena u izvedbenom planu, on se treba razvijati dalje. To stvarno je problem za studente, mislim na stalne promjene, ali u redu je da se mijenja ako je problem inkompatibilnosti s drugim fakultetima. Model studija i kurikuluma nastao je usuglašavanjem bolon-

jskog sustava europskih politoloških institucija (došli smo do 16 core predmeta). Suočavanje s dilemom je modificiranje s 3+2 jer smo mi 4+1 pa ćemo opet morati mijenjati i usuglašavati. Što su onda *baccalareus*? I za novinare i za politologe je činjenica da s diplomom nemaju profesiju, već praksom i daljnjom diplomom se trebaju profilirati. Kroz radno mjesto i stipendijama bi trebali dobiti profesionalni okvir.

Kvaliteta studija i programa ovisi i o profesorskom kadru, ali i o broju studenata. To je zaseban problem i tiče se načina financiranja. Radi se o puno nepoznanica koje će se suočiti s puno promjena, ne samo kod nas već i u europskim institucijama. Najvažnije inovacije kurikuluma će nastati razvojem studenata. Danas je konkurencija asistenata velika, beskonačan status asistenta više nije moguć. Konkurencija može dovesti i do psihološkog pritiska. No, ipak gledam pozitivno na mnoštvo mladih politologa s različitim interesima.

Ono što želim jest dosizanje razine kolegijskog tipa nastave, uvođenje nove materije, umrežavanje sa stranim studentima i nastava na engleskom jeziku da bi bili u konkurenciji sa širom regijom. Također, trebalo bi smanjiti broj studenata korigiranjem školarina.

Sad je fakultet na raskrižju smjenom generacija, faks nije bio integriran. Jedna od konzekvenci je i preuzimanje poslova na drugim fakultetima, bez brige na interese fakulteta. Faks se nije mogao razvijati kao institucija. Danas je raskrižje: ili nastaviti neloyalnost ili ćemo uvesti novu kvalitetu novim profesorima i nastavom na engleskom jeziku? Ali tad naši profesori ne bi mogli raditi kao profesori na drugim fakultetima, eventualno kao gosti predavači.

LEVUJATAN: *Kakav je Vaš stav u vezi monopola našeg fakulteta u RH? Postoje li naznake da će se otvoriti još poneki fakultet za politologiju na našim drugim sveučilištima?*

ZAKOŠEK: Stvari se već događaju. Problem je profesionalne neprofiranosti. Kroz poznanstvo mnogih politologa svjestan sam da se politolozji jedino mogu profilirati kroz specijalizacije. To se može ponuditi na magistarskim studijima, kroz doškolovanja i slično.

Uskoro će se, uz pomoć fakulteta, stvoriti mali odsjeci za politologiju. Neprirordan monopol stvorio je pritisak na studije novinarstva. S politologijom se to neće dogoditi, možda jedino ako ove specijalizacije zažive. U Dubrovniku je projekt umrežavanja za studij komparativne politike, Pula ide na upravni studij. To će se dogoditi.

LEVUJATAN: *Kakva je po Vama perspektiva politologa i što mislite o budućnosti naše politologije?*

ZAKOŠEK: Politolozi nikad neće biti kao pravnici i liječnici. Dugo je bilo uvjerenje da će se diploma smjestiti u upravu uz pomoć veza. Sad je nesigurnost zbog tržišta rada i potrebni su jezici i specijalizacije. Njemačka je dobar primjer, tamo postoji recimo urbana politika, politika zaštite okoliša, politika gospodarenja otpadom... Sve te politike traže i politologe koji će kombinirati znanja, politolozi tu imaju prednosti. Znaju mehanizme vlasti. Naši uspješniji kolege koji su postali menadžeri vidjeli su da im je studij koristio.